

ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԴԱՇՏԻ և
ՍՈՑՄԵԴԻԱՅԻ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ
ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ապրիլի 1- հունիսի 31, 2020 թ.

ԻՐԱԶԵԿ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻԱԿՈՐՈՒՄ

2020 թ. երկրորդ եռամսյակի ընթացքում քարոզչական թեզերի հիմքում գերազանցապես COVID-19-ով պայմանավորված իրավիճակն էր և համավարակի տարածման կանխարգելման դեմ իշխանության գործողությունները: Ընդդիմադիր շրջանակներում նոր կորոնավիրուսի դեմ իշխանության պայքարը որակեցին որպես ապիկար, իսկ արտակարգ դրության սահմանումը՝ մահակ այլախոհներին ճնշելու համար: Այս ամենին գումարվեցին ներքաղաքական զարգացումները՝ ԲՀԿ առաջնորդ Գագիկ Ծառուկյանի դեմ ԱԱԾ գործողությունները և սահմանադրական փոփոխությունների նախագծի ընդունումն Ազգային ժողովի կողմից: Սա էլ իր հերթին քարոզչական շրջանակների համար առիթ հանդիսացավ պնդելու, որ Հայաստանը վերածվում է միապետության, և եկել է հեղափոխական իշխանության վերջի սկիզբը:

Covid-19

2020 թ. առաջին եռամսյակի ավարտը և երկրորդի սկիզբը նշանավորվեց ամբողջ աշխարհում տարածվող նոր տեսակի COVID-19 վարակի մուտքով Հայաստան: Դրանով պայմանավորված՝ մարտի 16-ին երկրում հայտարարված արտակարգ դրությունը մի քանի անգամ երկարաձգվեց: Ստեղծված իրավիճակը և COVID-19-ի դեմ իշխանությունների գործողությունները քննադատությունների տեղիք տվեցին, որոնք պարբերաբար համեմվում էին քարոզչական թեզերով:

Հանցագործ իշխանություն

Այսպես, հաշվետու ժամանակահատվածում ակտիվորեն [առաջ մղվեց](#) այն թեզը, որ վարչապետ Փաշինյանը և առողջապահության նախարար Արսեն Թորոսյանը չեն կարողանում պայքարել համավարակի տարածման դեմ և հանցագործից վերածվել են կրկնահանցագործի:

Tert.am-ի էջերում իշխանություններին հանցագործության մեջ է [մեղադրել](#) «ՊոլիտԷկոնոմիա» հետազոտական ինստիտուտի ղեկավար Անդրանիկ Թևանյանը. «Ուզում են իրենց սկզբնական ծայրահեղությանը վերադառնալ՝ բանի տեղ պետք չէ դնել վիրուսին, գնացեք, ամեն մեկդ ձեր գլուխը պահեք, ինչ ուզում եք արեք: Սա, կարծում եմ, երկրորդ հանցագործությունն է լինելու ՀՀ քաղաքացիների հանդեպ, և դրա համար մարդիկ կոնկրետ քրեական պատասխանատվության կենթարկվեն, եթե այդպիսի արկածախնդիր և անհեռատես քայլերի գնան»:

«Հրապարակն» էլ գրել է, թե Թորոսյանը իր՝ «կորոնավիրուսը վտանգավոր վիրուս չէ» հայտարարությամբ խախտել է Քրեական օրենսգրքի մի շարք հոդվածներ: «Մասնավորապես, եթե նախարարը գիտեր, որ COVID-19-ը վտանգավոր է, բայց ստել է, ուրեմն, դիտավորություն է ունեցել, այսինքն՝ խախտել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 29-րդ հոդվածը: Իսկ եթե չգիտեր, բայց հավաստիացնում էր, որ վտանգ չկա, ապա ինքնավստահություն կամ անփութություն է դրսևորել՝ խախտելով ՀՀ քրեական օրենսգրքի 30-րդ հոդվածը»,- [գրել է](#) թերթը:

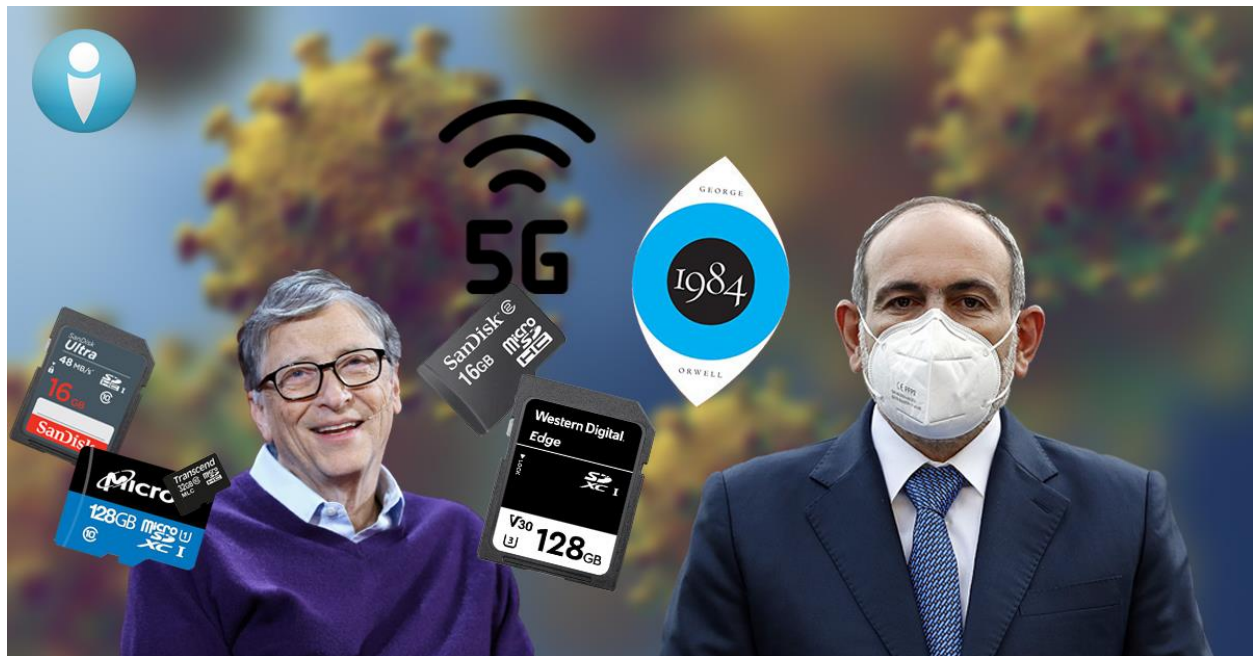
«Օրենք-1984». մահակ ընդդիմության դեմ

Ընդդիմադիր մամուլը և գործիչները զուգահեռ շրջանառում էին այն թեզը, թե արտակարգ դրությունը մահակ է դարձել իշխանության ձեռքին՝ իրենց զսպելու համար: Այս թեզը հատկապես լայն տարածում ստացավ, երբ ԱԺ իշխող խմբակցությունն առանց ընդդիմության քննարկեց և ամբողջությամբ [ընդունեց](#) մարդկանց տեղաշարժը, հեռախոսագանգերի շրջանակը հասանելի դարձնելու նախագիծը: Ընդդիմադիր շրջանակներում նախագիծը [որակեցին](#) որպես «Օրենք-1984», որը հերթական անգամ ճանապարհ է հարթում դեպի «ավտորիտար» Հայաստան:

«Սա իրականում ակնհայտ քաղաքական ենթատեքստ ունեցող մի գործիքակազմ է, որն իշխանություններին հնարավորություն է տալու ողջ քաղաքական-հասարակական դաշտը վերահսկել և իրենց քննադատող ընդդիմադիր սեկտորի ներկայացուցիչներին «բռնի մեջ» պահել, վերահսկել»,- [գրել է](#) 168.am կայքը ««Ամմեդ» մեղավորները» վերտառությամբ հոդվածում:

Այս թեզը պարբերաբար ակտիվանում է, երբ ոստիկանությունը պահանջում է դադարեցնել այս կամ այն հավաքը՝ դա հիմնավորելով համաճարակային իրավիճակով և արտակարգ դրությամբ: Յերթական նման հավաքը ցրելուց հետո «Ադելվադ» միաբանությունը հայտարարություն տարածեց, որում [ասվում էր](#). «*Իշխանությունը լիովին տապալել է հակաճգնաժամային ծրագիրը, իսկ արտակարգ դրության սահմանափակումներն օգտագործում է որպես քաղաքական զսպաշապիկ՝ ընդդիմախոսների նկատմամբ*»:

Քիչ Գեյթսը, չիպերը և 5G ցանցը

Հաշվետու ժամանակահատվածում տարածվեցին մեծ թվով դավադրապաշտական տեսություններ՝ կապված COVID-19-ի հետ: Որպես կանոն՝ այդ տեսությունները ծնվում էին ֆեյսբուքյան խմբերում և էջերում, որոշ դեպքերում դրանք տարածող օգտատերերը հարթակ էին ստանում տարբեր լրատվամիջոցներում:

Այսպես, ապրիլին «Կորոնավիրուս=դարի աֆերա» ֆեյսբուքյան էջը [հայտարարեց](#), որ վիրուսը վտանգավոր չէ, վիրուսի վտանգը չափազանցված է, և համավարակը որակեց որպես «վերջին տասնամյակների ընթացում մարդկության նկատմամբ կատարվող ամենամեծ աֆերան», «որի մեջ ներգրաված են աշխարհի գրեթե բոլոր պետությունները»՝ տնտեսությունները թուլացնելու նպատակով: Վիրուսի վտանգի՝ չափազանցված լինելու

մասին հրապարակումներ են տարածել նաև մի շարք լրատվամիջոցներ (news.am, yerevantoday.am, hayelia.am):

Հաշվետու ժամանակահատվածում մեծ աղմուկ բարձրացրած դավադրապաշտական տեսություններից էր «5G-ի թեզը», ըստ որի՝ համավարակը տարածվում է 5G ալեհավաքների միջոցով: Առցանց տիրույթի հայկական սեզմենտում այս ապատեղեկատվության ամենաակտիվ [տարածողը](#) բժիշկ ներկայացող Մարինա Խաչատրյանն էր: Նրա ջանքերով այս թեզն այնքան տարածվեց, որ հայկական շարժական կապի երեք օպերատորները [հանդես եկան](#) համատեղ հայտարարությամբ՝ հերքելով, որ ընդհանրապես Հայաստանում 5G ցանց կա:

Հայկական լրատվամիջոցներում և սոցցանցերի հայկական սեզմենտում արագորեն տարածվեց նաև [չիպավորման](#) դավադրության տեսությունը, որի ետևում, ըստ այն տարածողների, կանգնած է Microsoft-ի հիմնադիր Բիլ Գեյթսը: Ըստ այդ [տեսության](#)՝ Բիլ Գեյթսը կորոնավիրուսի պատվաստանյութի/թեստավորման պատրվակով ցանկանում է մարդկանց չիպավորել: Որոշ օգտատերեր անգամ [քացահայտեցին](#) Գեյթսի դրդապատճառները, թե իբր երկրագնդի բնակչությունը շատ է աճել, և հետևաբար հենց նրա նախաձեռնությամբ է ստեղծվել կորոնավիրուսը՝ մարդկանց քանակը հավասարակշռելու համար:

Հայկական մեդիա դաշտում ապրիլի կեսերին վիրուսային տարածում ստացավ նաև այն [տեղեկությունը](#), թե իբր դիահերձարաններում մարդկանց գումար են առաջարկում՝ կորոնավիրուսը որպես մահվան պատճառ նշելու համար: Համացանցում պարզ որոնումով, սակայն, երևում է, որ նման տեսակի տեղեկություններ տարածվել են նաև [ռուսական](#) և [դազախական](#) մամուլում և հերքվել: Իսկ հայկական լրատվամիջոցներում այդ տեղեկատվությունը տարածող բժիշկ Նունե Ներսիսյանը, [պարզվեց](#), այդ լուրը լսել է «իր ծանոթներից մեկից, իսկ մահացած կինն իրեն պատմողի մորաքրոջ հարևանն է եղել», որը տեղեկությունը ճշտելու պահին գտնվում էր Վրաստանում:

Սորոսի ազգակործան օրակարգը

Լանսարոտի կոնվենցիա

Հաշվետու ժամանակահատվածում, թեև համեմատաբար ավելի պասիվ կերպով, բայց կրկին առաջ եկավ «Սորոսի ազգակործան օրակարգի» թեզը, որը շոշափվեց մի քանի թեմաներում: Քարոզչական շրջանակներում Սորոսին հիշեցին մայիսի սկզբներին, երբ Ազգային ժողովում տեղի ունեցան քննարկումներ [Լանսարոտի կոնվենցիայի](#) վերաբերյալ, իսկ մայիսի 11-ին խորհրդարանը [վավերացրեց](#) այն: Կոնվենցիան, ընդհանուր առմամբ, հայկական մեղիա տիրույթում մանիպուլյատիվ կերպով ներկայացվեց որպես «սորոսականների կողմից առաջ մղվող» «սեռական դաստիարակություն տարրական դասարաններում», ինչը հակասում է «ազգային արժեքներին»: Այս համատեքստում շատերը հիշեցին մեկ այլ «ապագային» կոնվենցիա՝ «Ստամբուլյանը»՝ եզրակացնելով, որ երկուսն էլ մեկ ընդհանուր՝ արևմտյան ազգակործան ծրագրի տարբեր բաղադրիչներ են:

«Դրսից ներմուծված և ներսից իրականացվող լախաձեռնությունների արդյունքում քայլեր են ձեռնարկվում փոխելու հանրության շրջանում ձևավորված պատկերացումները մեր արժեհամակարգի հիմնասյուների՝ բանակի, եկեղեցու և ընտանիքի մասին»,- գրել է «Փաստ» թերթը «Շարունակվում է ազգային արժեհամակարգի թուլացմանն ուղղված քաղաքականությունը» վերտառությամբ [հոդվածում](#):

Թեմայի վերաբերյալ «Գործակալնե՞րն են քարոզում Լանսարոտի կոնվենցիան, ինչո՞վ է զբաղված ԱԱԾ-ն» խորագրով ծավալուն [հրապարակում](#) է կատարել Yerkir.am կայքը՝ նշելով, թե ԱԺ «Իմ քայլը» խմբակցության պատգամավորների «սորոսական թևը» «ակտիվ

լծված է սույն կոնվենցիան վավերացնելու քարոզին»: Յոդվածում հրապարակված են \$եմինիստական և LQFS համայնքի շահերը ներկայացնող մի շարք ՅԿ-ների գործունեությունից դրվագներ, որոնց հիման վրա կայքը եզրակացրել է. *«Այսպիսով, նույնիսկ այս նախնական փոքր հետազոտությունը ի հայտ բերեց տեղեկությունների այնպիսի քանակություն, որը կարող է թույլատրել ցանկացած բանական մարդու ենթադրել, որ գործ ունենք խիստ կազմակերպված, թուրքիայի ինչ-ինչ շրջանակների հետ համագործակցային կապեր ունեցող մի ցանցի հետ, որն այլ երկրներում միգուցե կորակեին գործակալական, լրտեսական կազմակերպված միավորում: Սակայն մենք սպրում ենք տարօրինակ Չայաստանում, և այս մարդիկ այժմ ամենատարբեր պաշտոններ են զբաղեցնում և մեծ տեմպերով պատրաստվում են ներթափանցել կրթական պրոցեսների մեջ՝ ողջ Չանրապետության ծավալով»:*

Արցախի ընտրություններ

Նույն շրջանակները Սորոսի ամենազոր ներկայությունը տեսան նաև Արցախի ընտրություններում¹՝ տագնապով զգուշացնելով, թե Սորոսը մտնում է Արցախ: Դա նրանք հիմնավորում էին այն հանգամանքով, որ Արցախում առաջադրված թեկնածուներից մեկը՝ Մասիս Մայիլյանը, «սորոսական է» և «սորոսական քաղիասարակության ներկայացուցիչը»: Ավելին, նույն շրջանակները պնդեցին, թե դիտորդական առաքելությունն իրականացնող կազմակերպությունները՝ «կրկին» սորոսական, իրականում այնքան էլ չեզոք չէին և պաշտպանում էին հենց Մայիլյանին:

«Սորոսի ֆինանսավորմամբ գործող կառույցներն ու անհատները վերջին ճիգերն են գործադրում, որպեսզի խառնաշփոթ առաջացնեն Արցախում: Միայն այդ ճանապարհով իրենք կկարողանան քաղաքական դերակատարում ունենալ Արցախում: Բայց նրանց նպատակների իրագործումը կարող է լինել վտանգավոր Արցախի գոյության համար, ու կարևոր է, որ իրավապահ մարմինները գործեն ժամանակին և գրագետ»,- քարոզչական դաշտի տրամադրություններն է [ամփոփել](http://www.politik.am) [Politik.am](http://www.politik.am) կայքը («Սորոսականները լարում են իրավիճակը Արցախում. մեջքից հարված պետությանը»)՝ թիրախավորելով Մասիս Մայիլյանին, դիտորդական առաքելություններին և «Ալիք» մեդիայի ղեկավար Արսեն Խառատյանին:

Ցեղասպանություն

Արսեն Խառատյանն ու նրա ընտանիքը թիրախավորվեցին նաև Ցեղասպանության թեմայի համատեքստում ապրիլի 23-ին նրա ֆեյսբուքյան [գրառումից](#) հետո: *«Մենք հիշում ենք, մենք պատրաստ ենք ներել, բայց երբեք չենք մոռանա».* Խառատյանի այս գրառումը հիմք հանդիսացավ «ՎԵՏՕ» շարժման հիմնադիր Նարեկ Մալյանի համար [պնդելու](#).

¹ Արցախի ընտրությունների երկրորդ փուլը տեղի է ունեցել ապրիլի 14-ին: Նախագահի աթոռի համար պայքարում էին Արայիկ Գարությունյանն ու Մասիս Մայիլյանը, սակայն վերջինս կոչ էր արել իր համախոհներին չհասանկցել ընտրություններին և փաստացի հրաժարվել էր մրցապայքարից:

«Օլիգարխ Ջորջ Սորոսը հրահանգել էր օգնել Թուրքիային, ինչը, ըստ էության, օլիգարխից բազմաթիվ անգամ փողեր վերցրած հառատյանը այս գրառումով անում է»:

«Իրավունք» թերթը գերծ չմնաց վիրավորանքներից՝ հառատյանին որակելով «սորոսական Բելի ճուտ, ով «թավշյա» խառնակչություն էր փորձում ներմուծել Արցախ»:
«Ովքե՞ր են թուրքին ներող այդ «մենք»-ը, ի՞նչ թյուրիմացությամբ են կրում «յան»-ով ազգանուններ՝ լինելով չհայ...»,- [գրել է](#) թերթը:

Ապրիլի 24-ին և Ցեղասպանության գոհերի ոգեկոչման օրերին քարոզչական շրջանակների թիրախում հայտնվեցին նաև Ցեղասպանության թանգարանի տնօրենը և թանգարանի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ Յրանուշ հառատյանը: Մասնավորապես, թանգարանի նախկին տնօրեն Յայկ Դեմոյանը 168.am-ի հետ զրույցում մտահոգություն էր հայտնել թանգարանի գործող տնօրենի «սորոսական կապերի» կապակցությամբ. *«Այսօր, երբ ես այնտեղ չեմ, իհարկե պետք է ակտիվանան տարբեր երկրների հատուկ ծառայությունները, որպեսզի ձեռք բերեն բացառիկ հավաքչական աշխատանքի արդյունքում կուտակված թանգարանային միավորների նկատմամբ վերահսկողություն: Այս առումով վտանգ կա»,- [ասել էր](#) Դեմոյանը:*

ԻՆՋՈՒ ԵՆ ՎԱԿԻ ԹԱԿ ԱՎԱԽՈՒՄ «ԱՐԳԱԽԻ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԿՈՄՊԱՆԻԱ»

Հաշվետու ժամանակահատվածում քարոզչական դաշտում, Արցախի ներքաղաքական իրավիճակից բացի, քաղաքական շահարկումներ եղան նաև Արցախի հիմնահարցի հետ կապված: Դրանք հատկապես սրվեցին ապրիլի 21-ին Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի այն [հայտարարությունից](#) հետո, թե ակտիվ բանակցություններ են ընթանում ղարաբաղյան հակամարտության փուլային կարգավորման շուրջ: Ռուսաստանի իր գործընկերոջը [պատասխանեց](#) Հայաստանի արտգործնախարար Չոիրաբ Մնացականյանը՝ պնդելով, որ «նման մոտեցումներ ի հայտ են եկել 2014 թ., 2016 թ.», և «այդ մոտեցումներն ընդունելի չեն եղել հայկական կողմերի համար»: «2014 թ. առաջարկած տարբերակը այսօր բանակցային սեղանի փաստաթուղթ չէ», - հայտարարել է Մնացականյանը:

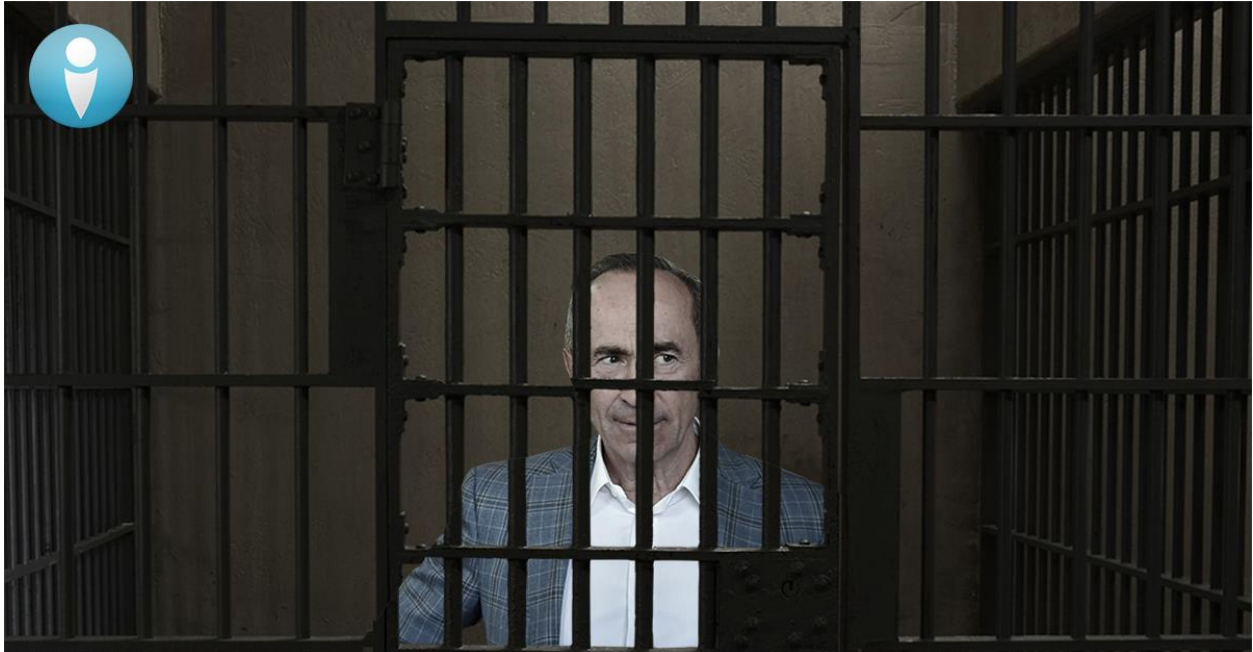
Արտգործնախարարի պատասխանը, սակայն, պարզվեց, չի բավարարում ընդդիմադիր շրջանակներին, և նրանք պատասխան են ակնկալում վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանից:

Այսպես, Tert.am կայքը «Ինջու է լռում վարչապետը» վերտառությամբ [հոդված](#) է հրապարակել, որտեղ Չոիրաբ Մնացականյանի պարզաբանումը գնահատել է «չատ կցկտուր ու երկչոտ» և պնդել, որ «նա այն քաղաքական կշիռը չունի, որ նրա խոսքը լսեն ու հանգստանան»:

«Փաշինյանի այս լռությունն առավել վտանգավոր է դառնում հատկապես այն առումով, որ մինչ այս պահն էլ կասկածներ կային, որ վարչապետը բանակցում է ազատագրված տարածքները հանձնելու ուղղությամբ ու նաև ղարաբաղյան հարցի փուլային տարբերակի շուրջ: Առավելևս սա վտանգավոր է դառնում, երբ Արցախի որոշ գործիչներ խոսելով այն մասին, որ Փաշինյանին պետք էր իր համար հյու-հնազանդ նախագահ լինել Արցախում, որպեսզի կարողանար Ղարաբաղյան հարցի կարգավորման շուրջ ոչ հայանպաստ լուծումը պարտադրել նաև Արցախին, հիմա դա էլ կատարվեց ու նախագահ ընտրվեց Փաշինյանի դրածոն»,- գրել է թերթը:

«Արմյուլզ» հեռուստաալիքի եթերում էլ ռուսաստանցի քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանը «Հայելու առաջ» [մեղադրել է](#) Հայաստանի իշխանություններին հասարակությանը խաբելու մեջ: «Նորմալ ժողովրդավարական երկրում այսպիսի բանի համար պատյամենտը կհեռացներ հայ ժողովրդի մեջքի հետևում բանակցություններ վարողին»,- ասել է նա:

«Մեջքի հետևում բանակցություններ» վարելու \$ոնին կրկին ակտիվացավ դեռ ավելի վաղ ձևավորված այն թեզը, որ «Արցախի ինտերնետին փակի թակ են պահում՝ արցախյան հարցը սեփական հայեցողությամբ լուծելու համար»: Այս թեզը թարմացավ, երբ մայիսի 13-ին Ռոբերտ Քոչարյանի գործով դատավոր Աննա Դանիբեկյանը անփոփոխ թողեց Ռոբերտ Քոչարյանի խափանման միջոցը:

Թեզի տարածման ամենաակտիվ ջատագովներից էր Քոչարյանի մերձավոր Արման Թավադյանին պատկանող «5-րդ ալիքը»: Այսպես, [«Հարցազրույցի»](#) տաղավարում «Այլընտրանք» նախաձեռնության ղեկավար Նարեկ Մանթաշյանը հայտարարել է, թե «իշխանությունները Քոչարյանին կալանքի տակ պահելով ծառայում են միջազգային ինչ-ինչ կառույցների շահերին»: Նույն տաղավարում քաղաքական գործիչ Վահան Բաբայանն էլ նշել է, թե Քոչարյանը մեկ անգամ արդեն վիժեցրել է Փաշինյանի «քաղաքական հոր» ծրագիրն Արցախի հարցում, և հիմա էլ փորձում են «Արցախի հերոս տեսակը պահել բանտարկված» և հասարակությանը համոզել, որ «չարժեր Արցախի համար արյուն թափել»:

ՈԼ՞Մ «ստի վերջը»

Եռամսյակը հազեցած էր նաև երրորդ նախագահի հետ կապվող շրջանակների ակտիվացմամբ. դրա համար կանաչ լույս վառեց Սերժ Սարգսյանի՝ հետախուզման մեջ գտնվող փեսա, Վատիկանում նախկին դեսպան Միքայել Մինասյանը, որը Ֆեյսբուքում «ժողովրդական» տեսանյութերի շարք սկսեց՝ «Ստի վերջը» խորագրով: Շուրջ մեկ տասնամյակ քարոզչական դաշտի «գորշ կարողիսալ» համարվող Միքայել Մինասյանի առաջին «մտերմիկ» [տեսաուղերձը](#) խոհանոցից բառացիորեն պայթեցրեց մամուլը և սոցցանցերը, եղան և՛ հիացողներ, և՛ հիասթափվողներ:

Ընդհանուր առմամբ, 11 մասից բաղկացած տեսանյութերի շարքում Մինասյանը փորձում էր ցույց տալ, որ նոր իշխանություններն այնքան էլ հավատարիմ չեն հեղափոխական արժեքներին, որ երկրում ստեղծվել է ընտանիքապետություն՝ ոտքից գլուխ խրված կոռուպցիայի մեջ:

Այսպես, «Ստի վերջը» շարքի տեսանյութերից մեկում Մինասյանը [շրջանառում էր](#) ավելի վաղ լրատվամիջոցներում և սոցցանցերում տարածված այն լուրը, թե Փաշինյանի ընտանիքը ներքաշված է շուրջ 40 տոննա մաքսանենգ ծխախոտ արտահանելու մեջ: Մինասյանը վստահությամբ զարգացնում էր այդ թեզը՝ չնայած որ «Փաստերի ստուգման հարթակ» արդեն [իդենտիֆիկացրել էր](#) ծխախոտ արտահանող ընկերությունը, որի բաժնետերերի մեջ կան երկու նախկին բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, այնինչ չկան վարչապետի ընտանիքի անդամներ: Բայց նախկին դեսպանը չընկրկեց և ավելի ուշ «[բացահայտեց](#)», որ մաքսանենգ ծխախոտով բեռնված 2-րդ ինքնաթիռն է կալանավորվել Ռուսաստանի Վորոնեժ քաղաքում: Fir.am-ը, սակայն, կրկին [պարզեց](#), որ Մինասյանի «Ստի վերջը 5»-ում առնվազն 4 սուտ կա:

Ջետո Մինասյանը զարգացրեց թեման՝ իշխող ընտանիքին [մեղադրելով](#) Հայաստանից մաքսանենգ ճանապարհով ադամանդ արտահանելու և երկրի հեղինակության հաշվին հարստանալու մեջ: Այս անգամ ևս «Փաստերի ստուգման հարթակը» [պարզեց](#), որ ադամանդների արտահանման ծավալների վերաբերյալ Միքայել Մինասյանի հրապարակած թվերը չեն համապատասխանում իրականությանը, և արձանագրեց, որ ոչ արժանահավատ են Մինասյանի պնդումները գործող իշխանությունների կողմից ադամանդների անդրսահմանային ապօրինի բիզնես անելու մասին:

Յունիսի 13-ին հրապարակված հերթական տեսաուղերձում Մինասյանն [անդրադարձավ](#) Հայաստանից սև մետաղների թափոնների արտահանմանը և շտապեց հայտարարել, որ այս բիզնեսի սովորային ղեկավարը ևս վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ընտանիքն է, իսկ դրա հետևանքով պետական բյուջեն զրկվել է միլիարդների հասնող եկամտից: «Փաստերի ստուգման հարթակը» [պարզեց](#), սակայն, որ Մինասյանի ներկայացրած տվյալները համեմված են մանիպուլյացիաներով և մեծ մասամբ չեն համապատասխանում իրականությանը:

Նախկին դեսպանը, ի վերջո, [որոշեց](#) Փաշինյանին համեմատել Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի հետ՝ նկատելով, որ նրանք նույն բանաձևով են կառավարում: Որպես օրինակ՝ Մինսայանը նկատեց, թե պետական միջոցներով վարչապետի մասին գիրք է տպագրվել և վստահեցրեց. «Երբեք Հայաստանի որևէ մի ղեկավարի մասին պետական միջոցներով չի հրատարակվել գիրք»: Fip.am-ը, սակայն, [պարզեց](#), որ նույն հեղինակը դարձյալ պետական միջոցներով ավելի վաղ գիրք էր գրել Մինսայանի աներոջ՝ նախկին նախագահ Սերժ Սարգսյանի մասին:

Հունիսի 27-ին Մինսայանը որոշեց ավարտել իր «Ստի վերջը» տեսաուղերձների շարքը և վերջապես [քաղատրեց](#), թե ինչու է հատկապես խոհանոցն ընտրել որպես նկարահանման վայր: Պարզվեց, Մինսայանը ցանկանում էր հեղափոխական բորչչ պատրաստել, բայց անգամ բորչչը զերծ էր [կեղծ պնդումներից](#):

Իշխանության վերջի սկիզբը

Իշխանությունների «իրական դեմքը բացահայտող» Միքայել Մինասյանի շարունակական ելույթների և կորոնավիրուսի տարածման լայն թափի ֆոնին աննախադեպ ակտիվությամբ դաշտ նետվեց այն թեզը, թե հասունացել է ապաշնորհ իշխանության վերջը: Ոմանք հայտարարեցին, թե նոր կառավարություն է պետք ձևավորել, ոմանք էլ կարծիք հայտնեցին, թե միայն Փաշինյանին հեռացնելն էլ բավարար է երկիրը կործանումից փրկելու համար:

Այսպես, հենց ինքը՝ Միքայել Մինասյանը, հերթական տեքստային հրապարակմամբ [դիմեց](#) «Իմ քայլը» խմբակցությանը, թե նրանք դեռ կարող են անել իրենց քայլը կորոնավիրուսի ստեղծած իրավիճակը հաղթահարելու համար, և այդ քայլը Փաշինյանին հեռացնելն է վարչապետի պաշտոնից:

Մինասյանի կոչ-առաջարկի անմիջապես հաջորդ օրը «Փաստ» օրաթերթը [պնտեց](#), թե իշխանության ներսում որոշակի շրջանակներ ակտիվորեն քննարկում են սահուն իշխանափոխության տարբեր սցենարներ՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գնալով խորանում է հասարակության դժգոհությունը Նիկոլ Փաշինյանից:

ԱԱԾ նախկին պետ Արթուր Վանեցյանն էլ համոզմունք հայտնեց, որ անհրաժեշտ է նոր կառավարություն: *«Վարակի տարածման ահազնացող տեմպը, տնտեսական և սոցիալական լարվածության էական աճը լուրջ սպառնալիք են մեր երկրի համար: Հումանիտար աղետից խուսափելու համար անհրաժեշտ է նոր՝ հակաճգնաժամային կառավարություն, որը համախմբելով բոլոր կարող ուժերը, դուրս կբերի երկիրը այս ծանր իրավիճակից»*, - թվիթերյան իր միկրոբլոգում [գրել է](#) Վանեցյանը:

Նախկին ոստիկանապետ Վլադիմիր Գասպարյանը նույնպես այդ օրերին հայտարարեց, թե այս իրավիճակում լռելը հանցագործություն է, և երկարատև լռությունից հետո ֆեյսբուքյան իր էջում սթափվելու [կոչ արեց](#). *«Բազում են կոչվածները, ընտրյալները՝ սակավ... Համոզված եմ, որ այդ սակավ ընտրյալները, իմ սիրած խոսքով՝ պետության մարդիկ, անպայման կգտնեն իրար, հոգով չպարտվածներն էլ կհետևեն նրանց, ու նորից իրավունք կունենանք ասելու՝ պատիվ ունեն ու հանուն Հայաստանի Հանրապետության»*:

Հայտնի չէ, թե նախկին ոստիկանապետի ընտրյալների ցուցակում ՅՅԴ անդամ Արծվիկ Մինասյանը տեղ ունեյր, թե ոչ, բայց վերջինս «Ազատության» հետ զրույցում [հայտարարեց](#), որ հավանական է համարում իշխանությանը հեռացնելու քաղաքական օրակարգի շուրջ ՅՅԴ-ի գործակցությունը որոշ ուժերի հետ:

Թեզի գույները խտացան, երբ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը հունիսի 5-ին կուսակցության քաղխորհրդի հրատապ նիստում [հայտարարեց](#), թե կառավարությունը ձախողվել է, և համախմբման կոչ արեց Հայաստանի, Սփյուռքի բոլոր կարող և առողջ ուժերին՝ քննարկելու երկիրը այս վիճակից դուրս բերելու տարբերակները:

Նորից քաղաքական ճնշումներ

Մինչ ընդդիմադիր դաշտում ընտրյալների էին փնտրում, կարող ու անկարող ուժերը փորձում էին համախմբվել, կրկին օրակարգում հայտնվեց քաղաքական բռնաճնշումների թեզը այն բանից հետո, երբ ԱԱԾ-ն նախ խուզարկություն իրականացրեց ԲՀԿ առաջնորդ Գագիկ Ծառուկյանի առանձնատանը, հետո մեկը մյուսի հետևից հաղորդագրություններ հրապարակեց՝ ապօրինի ձեռնարկատիրական [գործունեության](#), 2017 թ. ԱԺ ընտրությունների ժամանակ ընտրողներին [կաշառք տալու](#) և հողի նպատակային նշանակությունը փոխելու հետևանքով համայնքի բյուջե խոշոր գումար չմուտքագրելու վերաբերյալ [քրեական գործ](#) հարուցելու մասին: Արդեն հունիսի 16-ին Ազգային ժողովն անձեռնմխելիությունից [գրկեց](#) Գագիկ Ծառուկյանին, բայց հունիսի 21-ին դատարանը [որոշեց](#), որ Ծառուկյանը չի կալանավորվի:

Կուսակցության ներկայացուցիչներն ու ընդդիմադիր շրջանակները, անգամ չսպասելով դատարանի որոշմանը, Ծառուկյանին ներկայացրեցին որպես հերթական քաղաքական, ահազանգեցին ընդդիմությանը բռնությամբ լռեցնելու փորձերի մասին, արձանագրեցին, որ երկիրը շարժվում է դեպի ավտորիտարիզմ, իսկ Փաշինյանին համեմատեցին աշխարհահռչակ բռնապետերի հետ:

Դրա մասին առաջինը [խոսեց](#) ինքը՝ Ծառուկյանը՝ հենց խուզարկության օրը հայտարարելով, որ «սա սարքած է», «սա քաղաքական է», «ուզում են ճնշում գործադրել, շանտաժի ենթարկել և վախեցնեն»: Հետո երդվեց՝ «անբարոյականի տղա լինեմ, թե հետ կանգնեմ»: Ավելի ուշ շատ մաքուր ու պարզ շարադրանքով իր ֆեյսբուքյան էջում [գրեց](#). *«Երկրում դժգոհությունը ժամ առ ժամ մեծանում է: Իսկ ի՞նչ է անում իշխանությունը. հարցերին լուծումներ տալու, դժվար, բայց իրական աշխատանք կատարելու փոխարեն՝ գնում է ընդդիմախոսներին ահաբեկելու ճանապարհով»:*

Կոնսենսուս միևուս Փաշինյան

Ճառուկյանի և ԲՀԿ-ի շուրջ ընթացող զարգացումների ֆոնին քարոզչական դաշտում կրկին ազդարարեցին Փաշինյանի իշխանության ավարտը՝ այս անգամ համեմված «կոնսենսուս միևուս 1» հայտնի [բանաձևով](#):

Այսպես, հունիսի 15-ին արդեն պաշտոնապես [հայտնի դարձավ](#), որ ՀՀԴ գրասենյակում հանդիպել են «Մեկ Հայաստան» կուսակցության ղեկավար Արթուր Ղազինյանը, «Ազգային օրակարգի» ներկայացուցիչ Արա Հակոբյանը, «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության անդամը, «Հայրենիք» կուսակցության ղեկավար Արթուր Վանեցյանը և ՀՀԴ ԳՄ ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթեյանը:

Մի քանի օր անց լրատվամիջոցների աչքից [չվրիպեց](#), որ ի աջակցություն Ճառուկյանի՝ դատարանի բակում հավաքվածների թվում էին Արթուր Ղազինյանը, Արթուր Վանեցյանը, ՀՀԴ անդամներ Արծվիկ Մինասյանը և Իշխան Սաղաթեյանը:

Այս ֆոնին Irates.am կայքը, իր աղբյուրներին վկայակոչելով, [գրեց](#), թե «ուղտը բուրի դռանն է չոքել» և «երկիրը պատած «չոռից» ազատվելու հարցում» կարող են ԲՀԿ-ի հետ կոնսուլիդացվել ընդդիմադիր շրջանակները, այդ թվում՝ ՀՀԿ-ն, ՀՖՖ նախկին նախագահ Ռուբեն Հայրապետյանը և Ռոբերտ Քոչարյանը:

«Կոնսենսուս միևուս Փաշինյան» թեզը հունիսի 16-ի համարում [ամփոփել է](#) «Փաստ» թերթը՝ «Բռնաճնշումներն արագացնում են ընդդիմադիր բևեռի բյուրեղացման գործընթացը» հոդվածում: *«Ճատ հավանական է, որ իշխանության բռնաճնշումների վերջնական արդյունքը լինի այն, որ ձևավորվի մի հզոր ընդդիմադիր բևեռ, որի հետ գործ ունենալը իշխանության համար ավելի դժվար է լինելու, քան ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի հետ առանձին-առանձին: Այսինքն, փաստացի, աստիճանաբար իրականություն է դառնում «կոնսենսուս միևուս 1» հայտնի բանաձևը...»*, - գրել է թերթը:

Սահմանադրական փոփոխություններ

Սահմանադրական կարգի տապալում

COVID-19-ով պայմանավորված իրավիճակը թեև որոշակիորեն ստվերեց ապրիլի 5-ին նշանակված և հետաձգված սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեն, այնուամենայնիվ, թեման շարունակում էր մնալ օրակարգում: Որպես ստեղծված փակուղուց դուրս գալու միջոց՝ հունիսի 22-ին Ազգային ժողովն առանց ընդդիմության մասնակցության ընդունեց «Իմ քայլը» խմբակցության 54 պատգամավորների հեղինակած նախագիծը՝ Սահմանադրության 213-րդ հոդվածում փոփոխություններ կատարելու առաջարկով: Ըստ այդմ, դադարեցվում են ՍԴ այն դատավորների լիազորությունները, որոնք պաշտոնավարել են 12 տարուց ավելի, մյուսներն էլ պաշտոնավարելու են մինչև լրանա 12 տարին: Բացի այդ, դադարեցվում է ՍԴ նախագահ Յոհան Թովմասյանի պաշտոնավարումը:

Եթե ամիսներ առաջ ընդդիմադիր շրջանակներում հակասահմանադրական էին որակում հանրաքվեի անցկացումը և այն համարում ֆինանսական միջոցների անհիմաստ վատնում, ապա այժմ հակասահմանադրական որակվեց ընդունված նախագիծը: Ընդդիմադիր գործիչներն ու մամուլը միաձայն պնդում էին, որ երկրում սահմանադրական կարգ է տապալվել: Այսպես, Լորաստեղծ «Հայրենիք» կուսակցության անդամ Արսեն Բաբայանը «5-րդ ալիքի» «Հայլուրի» տաղավարում [ասել է](#), թե այդպիսով երկրում հաստատվել է միապետություն՝ Փաշինյանի գլխավորությամբ: Նրա կուսակցական գործընկեր Արթուր Վանեցյանը նույնպես թեմայից անմասն չի մնացել. «Նիկոլ Փաշինյանը գնում է խմբակային հանցագործության՝ իշխանության յուրացման ու սահմանադրական կարգի տապալման՝ դրան մասնակից դարձնելով առնվազն 88 պատգամավորի», - կուսակցության պաշտոնական էջով [հայտարարություն](#) է տարածել Վանեցյանը:

Նախագահի քաղաքական ինքնասպանությունը

Մինչ ընդդիմադիր շրջանակներում հույսեր էին փայփայում, թե ԱԺ մեծամասնության կողմից «սահմանադրական կարգի տապալումը» կարող է կանխել նախագահ Արմեն Սարգսյանը, հունիսի 24-ին հայտնի [դարձավ](#), որ Սարգսյանը ստորագրել է ԱԺ մեծամասնության կողմից ընդունված մեկ այլ օրինագիծ, համաձայն որի՝ սահմանադրական փոփոխությունների վերաբերյալ օրենքը կարող է ընդունվել առանց նախագահի ստորագրության: Որոշումից անմիջապես հետո նախագահ Սարգսյանը թիրախավորվեց ընդդիմադիր դիրքավորված որոշ գործիչների և մամուլի կողմից՝ ընդհուպ մինչև անձնական բնույթի վիրավորանքներ և սպառնալիքներ: Հարկ է նշել, որ սա առաջին դեպքը չէ, երբ Արմեն Սարգսյանը թիրախավորվում է ընդդիմությանը ոչ հաճո օրինագծի ստորագրումից հետո:

Այս անգամ Սարգսյանի քայլը որակվեց որպես քաղաքական ինքնասպանություն: «*Երեկ, ժամը 12 անց 47 րոպեին Արմեն Սարգսյան գործիչը, հայր, լավ կրթություն ստացած մարդը ինքնառջնչացվեց*»,- նախագահին [հրաժեշտ է տվել](#) ԲՀԿ խմբակցությունից Նաիրա Չոիրաբյանը:

Թեմային անդրադարձել է նաև «Հրապարակ» թերթը՝ բաց նամակի ոճով դիմելով նախագահին. «*Դուք խամաճիկ լինելու ընկալումներից արժանապատվորեն կարող էիք թոթափվել հենց միայն Ձեր ստորագրության բարոյական ու իրավական հսկայական ուժը գործադրելով, սակայն Դուք, խամաճիկի կարգա- և հոգեվիճակից դուրս գալու փոխարեն, տարօրինակորեն և, թույլ տվեք ասել՝ մազդիսիստաբար ջանում եք դրանցում ավելի ու ավելի խորը թաղվել*»,- [գրել է](#) թերթը:

Էդմոն Մարուքյանը՝ կեղծ ընդդիմություն

Թեև սահմանադրական փոփոխությունների օրինագիծը [քննադատեց](#) նաև «Լուսավոր Հայաստան» խմբակցության ղեկավար Էդմոն Մարուքյանը՝ այն որակելով հակասահմանադրական, սակայն շատ շուտով հենց ինքը հայտնվեց քննադատությունների թիրախում: Առիթը հունիսի 24-ի ԼՀԿ-ի [հայտարարությունն էր](#), համաձայն որի՝ կուսակցությունը չի միանալու ԲՀԿ-ի՝ «Իմ քայլի» կողմից ներկայացված սահմանադրական փոփոխությունների նախագիծը ՄԴ ուղարկելու նախաձեռնությանը՝ դա պատճառաբանելով հուլիսի 7-ին կայանալիք ՄԴ նիստով, որի ընթացքում քննվելու էր Ռոբերտ Քոչարյանի պաշտպանների կողմից ներկայացված բողոքը: Շուտով Քոչարյանի պաշտպանները հետ վերցրեցին իրենց դիմումը, սակայն դա չփոխեց կուսակցության որոշումը, իսկ կուսակցության առաջնորդն ընդդիմադիր մամուլի և գործիչների կողմից թիրախավորվեց որպես կեղծ ընդդիմություն:

Այսպես, նույն Միքայել Մինասյանը ծավալուն գրառմամբ [դիմել է](#) ԼՅԿ անդամներին և հենց Մարությանին. «Քեզ երկու տարի մեղադրում են, որ դու իմ պրոյեկտն ես ու դրանով՝ քո արժանապատվության հաշվին կարողանում քթիցդ բռնած ուղղորդել: Դու ապրում ես Նիկոլ Փաշինյանի հիվանդագին իրականության մեջ ու դարձել ես այդ պսևդիրականության ստրուկը: Դու այսօր ունեիր ընտրություն: Իսկ ընտրությունը պետության ու պետության թշնամու միջև էր: Դու ընտրեցիր երկրորդը՝ սեփական ձեռքերով խփելով Հայաստանի ժողովրդավարության դագաղի վերջին մեխը»:

Top-news.am կայքն էլ «Էդմոն, ծախվը՞մ ես» վերտառությամբ հողված է հրապարակել, որում ազդարարել է կուսակցության աստեղային ժամի ավարտը: «Էդմոնը որոշեց վերածվել Նիկոլի խաղալիքի և կոպիտ, շատ կոպիտ սխալ գործեց: Պետությունը, ՀՀ քաղաքացին դեռ ուժ կգտնի հաղթահարել այս մղձավանջը, բայց «Լուսավոր Հայաստանն» այդ հնարավորությունը չունի: «Լուսավոր Հայաստանը» որպես քաղաքական ուժ այսօր մահացավ»,- [գրել է](#) կայքը: